

Поетът градинар

Как много му отива на Иван Цанев една честитка каламбурна, „барабурна“, най-закачлива за неговите 75. Подобна на тези, които той сътворява за своите „съизраци“ – поетите от 70-те и 80-те (включени в поетическата му словесна игра).

Вместо честитка обаче, ще обясня защо, според мен, заслужава тъкмо такъв поздрав.

Иван Цанев е един от добрите „градинари“ в българската поезия – успява да вложи в „нивата словесна“ (негов израз) свои културни знаци, всъщност, цяла разпознаваема поетическа вселена от образи и звуци, кълнящи във „вгълбена“, първоздана тишина: като започнем от прословутото дърво на хълма, водата „с цвят черешов“ – „най-младата вода“, „залпа“ на капчуците... Той успява да отвоюва кристално чиста поетическа територия от „тази говорилня безпощадна“, както нарича публичното говорене по време на цензурираното слово (и днешното по друг начин е същото) и с апломб на дълго „пържения“ в „своя безсловесен пъкъл“.

Рядко са поетите, които могат да делегират подобна висша поетическа знаковост на природни топоси. Свои емблеми и „учители“ поетът вижда, освен в дървото, „тъй стройна плът / на мисълта ми“, и в „сродната“ пчела, преподаваща трагизма на поетовия дял, в щурца, водача му в трансцендентното, „отвъдсловесното изпял“, във водопадата, носещ урока на „разпадането, болката и свободата“, и най-сетне – вижда го у този, който никога не е бил „първолак“ в училището на естеството – „многогласото“ момче.

Независимо че Иван Цанев е „по равно“ поет за възрастни и поет за деца, неговият *modus vivendi* е поезията за деца (поне за три десетилетия).

От една страна, детските му стихотворения са в органична връзка с поезията му за възрастни – усеща се в изострената лирическа сетивност, в характерното врасстване на природния и културния код, в появата на аналогични образи, като дневното щурче, малкото момче, смелата вода – но има една съществена разлика, която ги прави концептуално различни. Ако поезията му за въз-

растни е търсено оттласкване от „гъмжилото от книжници и фарисеи“ – тенденция, която по-късно ще доведе до неговите философско-медитативни „междустиишия“, поезията му за деца е точно обратното – търсене на контакт, изрово приобщаване даже към самата поетическа „мастерская“ („рецептата“ му за „неперурено“ стихотворение). Причината е, разбира се, в променения адресат. Подобно доверие във вродения поетически усет на детския читател е рядко явление сред писателите за деца. При запазено сериозно присъствие на автора в творбата, Иван Цанев удвоява ролята на детето в комуникативния акт, като целенасочено го превръща в свой равнопоставен „съизрач“. Загърбил всякакви имитации на „детски погледи към света“, дори и поезия за „малолетни философи“ може да предложи. Неговото предизвикателство е: максимум смисъл върху максимум словесна игра или как от самия изрови потенциал на езика да се извлекат най-неочакваните и оригинални смисли.

Колкото и да е сравним с другите „словесни израци“ в поезията, Иван Цанев успява да изведе най-отчетливо „своята“ творческа игра, като отваря всички възможни ресурси на текста и паратекста. Това е другият повод да кажем, че той е сред най-усърдните „градинари“, този път на собствената си поезия. Успява да наложи специфично свой, иванцаневски почерк при сътворяване на поетическите си книги. Заиграването с текст, паратекст и композиция е на такава степен, че може да преобрази уникално едни и същи текстове, възлагайки им нова функционалност и придавайки им ново звучене. Така за този поет няма „нови“ и „стари“ стихотворения – целият поетически „материал“ е еднакво „жив“. И докато самият автор „животвори“, той може да продължи диалектически да го променя, да го досътворява. Затова: бъди жив и здрав, барабурни поете! Който пише „немирни“ стихотворения и куплети „без компас“, не остарява.

Светлана Стойчева